

BESZÁMOLÓ

MIKLÓS ESZTER

**A XXXII. OTDK Művelődéstörténet és -elmélet,
Tudomány- és technikatörténet tagozatának bemutatása**

A XXXII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Társadalomtudományi szekciójának Művelődéstörténet és -elmélet, Tudomány- és technikatörténet tagozat előadásainak megtartására március 31-én került sor a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karán. A tagozati ülésen Csorba László egyetemi docens látta el az elnöki feladatokat. A zsűri további tagjai Bubnó Hedvig és Hegedűs Judit egyetemi docensek voltak. A tagozat nyolc előadását hét hallgató tartotta, magyar nyelven, előadást kísérő anyag vetítésével.

A tagozat szervezőinek és Csorba László elnök úrnak a köszöntője után elsőként Körmeniné Pók Zsófia, az Eszterházy Károly Főiskola kulturális örökség tanulmányokat folytató diákja tartotta meg előadását a 20. századi magyar gyermekmenhelyek irodalmáról, különös tekintettel a Budapesti Magyar Királyi Állami Gyermekmenhely történetéről, hánytatott sorsáról és működési nehézségeiről. A szerző felhívja továbbá a figyelmet egy 20. századi magyar sajátosságra is, mégpedig arra, hogy Európában elsőként Magyarországon alkotják meg azt a gyermekvédelmi törvényt, amely állami kötelezettségként tekint az árva és elhagyott gyermekekről való gondoskodásra. A dolgozat megírását elsősorban ezen kulturális örökség megőrzésének szándéka ihlette, mégis azt gondolom, hogy a körüljárt téma messze túlmutat a történelmi megemlékezésen. A dolgozatot Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzata különdíjjal jutalmazta.

Ezután egy másik kulturális örökség tanulmányokat hallgató diák következett. Vázsonyi Csilla a Szegedi Tudományegyetem végzős mesterszakos hallgatója *Magyarkezsisai Népkert és Vigadó. Egy kisvárosi közpark társadalmi szerepe (1859–1914)* címen tartott előadást, amelyben a Népkert társadalmi jelentőségét, a polgárosodó kisvárosi közeg életében betöltött szimbolikus szerepét mutatta be. A témát igyekezett több szempontból körüljárni, úgy a művelődési, mint a szórakozási formák és a testkultúra különböző megjelenései mentén. Ez a sokrétűség és a források viszonylagos hiánya megnehezítette a kutatást, ugyanakkor további aspektusok vizsgálatára vezetheti a szerzőt. Ez a pályamunka szintén különdíjat kapott.

A tagozat következő előadója egyszerre két pályamunkával nevezett, amelyek mind témájukban, mind módszerükben nagyban hasonlítottak egymásra. Odler Zsolt szintén az Eszterházy Károly Főiskola mesterszakos diákja, ahol második éve hallgat kulturális örökség tanulmányokat. *A püspöki széke becsülete kontra egy épített örökség elvesztése. (Életmódminták a 18. században, avagy a felsőtárkányi Fuorcontrasti)* című

előadásának érdekességét és egyben nehézségét is az adta, hogy a Fuorcontrasti kastély már nem létezik. Lerombolásának okait, a háttérben álló, társadalmilag és egyháziilag szimbolikus lépéseket az előadó a kastély életében döntő szerepet játszó két püspök életútja és egyházi szerepe mentén igyekezett bemutatni, következtetéseit alátámasztani. Másik témája Koren István, az aszódi Schola Latina igazgatójának munkássága és az e munkásságban megnyilvánuló „tót” nemzeti öntudat volt. Koren László életútjának, tanítói pályájának részletes ismertetése után hangzott el a lényegi kérdés: e felfelé ívelő pálya során mennyire képes valaki megkerülni kora politikai áramlatait, s hogyan maradhat valaki, ha maradhat egyáltalán, büszke „tót” anélkül, hogy pánszlávizmussal vádolnák. Noha az előadó végigvette Koren István kortársainak beszámolóit, valamint számos aspektusban igen érdekes és koherens válaszokat adott, a források részleges hiánya miatt további, specifikusabb kutatások lehetnek fontosak, s előrébb vihetik a téma kibontását.

Horváth Tamás Illés témájával kiléptünk a kulturális örökség tanulmányok témaköréből és egy másik tudományterületbe kaptunk betekintést a részben vallástudományhoz tartozó *Szent László és Szent Zsigmond kultusza Luxemburgi Zsigmond uralkodói reprezentációjában* címet viselő előadással. Horváth Tamás Illés a Károli Gáspár Református Egyetem vallástudományi mesterképzésén vesz részt, így pályamunkájában is leginkább e terület kérdéseivel, módszereivel dolgozik. Arra keresi a választ, hogy Luxemburgi Zsigmond hogyan használta fel uralkodói reprezentációjában a két szent király kultuszát, s e kultuszok hogyan jelentek meg a 15. század művészeti alkotásain. Előadásának, akárcsak dolgozatának értelmezése erős történelmi háttértudást igényel, amelyet Illés előadása első részében igyekezett átadni, s a későbbiekben épített is rá. Képekkel, idézetekkel és részletes elemzésekkel tette érthetőbbé és még inkább érdekessé a témát, amelyet szemmel láthatóan hosszú ideje kutat, elsősorban primér szövegeket és kortárs iratokat felhasználva. Pályamunkájával és előadásával a második helyezést érte el.

Ezután a saját előadásom következett. A Károli Gáspár Református Egyetemen harmadéves szabadbölcészeti alapszakos hallgatójaként kutatásom fő vonalát a spanyol inkvizíció boszorkánysághoz való hozzáállása, a boszorkányhisztéria és pereinek baszkföldi sajátosságai és beszűntetésük okai adják. Dolgozatomat interdiszciplináris megközelítésben írtam, összehasonlítottam az elit démonológiáját és a népi hitet, foglalkoztam a boszorkányok létezésébe vetett hit szociálpszichológiai magyarázataival, a feljelentések háttérben álló motivációk társadalmi és pszichológiai aspektusaival területi megnyilvánulásaik mentén. A perek és vattások menetét, a kiszabott büntetés mibenlétét az inkvizíciók általános működésének jogi megalapozottságának irányából közelítettem meg. Előadásomban az idő szűkössége miatt azonban csak a kutatásaim fókuszában álló baszk boszorkányüldözést, a pszichológiai nézőpontot, valamint Alonso de Salazar Frías munkásságát és azon eseményeket tudtam bemutatni, amelyek hozzájárultak a baszkföldi boszorkányüldözés beszűntetéséhez és a máglyahalál betiltásához Spanyolország területén. Pályamunkámmal az első helyezést értem el.

Ambrus Márton az Eötvös Loránd Tudományegyetem másodéves kisebbségpolitika mesterszakos hallgatója. Előadásának címe, a *Magyarságkonstrukció az ugor-török háborúban* azt a 19. századi tudományos vitát jelöli, amelyben több tudományos diszciplína, többek között a nyelvészet, a néprajz, a történelemtudomány, a fizikai antropológia képviselői igyekeztek meghatározni, szinte megkonstruálni a magyar nép eredetét és az ősmagyarságot. Ambrus Márton ennek a vitának az antropológiai jellemzőit s annak a nemzet megkonstruálásával kapcsolatos összefüggéseit vizsgálta. Bemutatta a magyar nyelv, a néplélek és a nemzettudat alakulását, az őstörténet kutatása mögötti politikai célokat, valamint a diszciplínák egymáshoz való viszonyát. Elemzésének fókuszában Vámbéry Ármin munkássága és az arra adott kritikák, recenziók álltak. Dolgozatával a tagozat harmadik helyezését érte el.

A tagozati ülést Likai Kristóf Mátравасútról tartott előadása zárta, amely a tagozat egyetlen technikatörténeti témájú előadása volt. Kristóf az Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Karának végzős mesterszakos hallgatója. Pályamunkája a gyöngyösi központtal működő Mátравасút történetét és irodalmát mutatta be a kezdetektől napjainkig, azzal a céllal, hogy felhívja a figyelmet a vasútnak mint kulturális örökségnek a megőrzésére. A mozdony vezetőállásából készített videófelvételekkel már megtörtént a vasútvonal kétdimenziós digitalizálása, ám a virtuális térben való megjelenítést a háromdimenziós digitalizálás tenné lehetővé. Ennek kivitelezésére és jelentőségére Likai Kristóf több irányból is rávilágított. Előadásában képet kaphattunk a vasútépítés alapvető technikáiról és a Mátравасút vonalának történetéről és fontosságáról, az elméleti részt pedig videók bemutatásával igyekezett gyakorlatibbá, színesebbé tenni. Előadása merőben eltért az addig hallott témáktól, így nem meglepő módon nagy érdeklődés és hosszú vita követte.